

Direcció Newsletter: Esther Grau, Diana Marre i Beatriz San Román · Redacció dels continguts d'aquest número: Josep Arrandis García i Carme López Matheu · Documentació: Anaïs Vidal · Traducció: Bruna Álvarez i Victòria Badia · Difusió: Maria Galizia.

info.afin@afin.org.es

ISSN: 2013-2956

Acolliment, do i reciprocitat

El 1925, Marcel Mauss, un autor àmpliament reconegut per la sociologia i l'antropologia social, entre d'altres ciències socials, va publicar un treball *–Ensayo sobre el Don (1925)–* sobre les relacions de reciprocitat que orienten les relacions socials d'intercanvi que no inclouen remuneracions econòmiques, és a dir, que es basen en la dona(c)ció, en l'acció de dar, de donar, i que estableixen relacions d'hospitalitat, cura i solidaritat.

En base a descripcions sobre diferents societats i grups humans, va analitzar les relacions d'intercanvi que es produeixen entre persones o grups al do(nar) un do, segons les quals

cada do que es rep ha de ser correspost amb un altre. Quan s'accepta un do, es crea un "deute" per la qual cosa qui rep està "obligat" a tornar el do o regal per mitjà d'un "contra-dó".

Dins del sistema espanyol de protecció a la infantesa, malgrat que hi ha un ampli consens a l'entorn que l'acolliment familiar és preferible a la institucionalització com a mesura de protecció, aquesta última sol ser una opció molt habitual. Aquest text proposa una anàlisi de l'acolliment familiar a partir de les relacions que es generen en aquest, des de la perspectiva analítica de les relacions de reciprocitat

i intercanvi. La finalitat última és identificar quines són les tensions que dificulten l'aplicació d'una mesura de protecció que se suposa millor que l'alternativa més habitual.

Inserit dins de l'anomenat "tercer sector" en el projecte de l'Administració, l'acolliment familiar ha estat pensat com un sistema no basat en motivacions econòmiques, sinó en valors com la solidaritat i l'altruisme. Per això, els estudis sobre el do i la reciprocitat constitueixen una perspectiva interessant per a analitzar les relacions que es generen a l'entorn de les famílies acollidores dins del sistema de protecció a la infància.

Escenarios (Escenaris)

El do i la reciprocitat en les relacions d'aquells que acullen amb les administracions

Des de les administracions públiques, l'acolliment familiar es concep com un acte de generositat pel qual no s'ha d'esperar res a canvi que perverteixi o desfiguri l'acte "generós" d'acollir, és a dir, de do(nar) una cura familiar a qui l'ha perdut temporalment. Tanmateix, a les famílies acollidores se'ls "imposa" una sèrie de condicions (per exemple; en la decisió de

conèixer la família d'origen o els horaris de les visites del nen/a amb la seva família, que en ocasions no són els més adients i compatibles) més pròpies d'un contracte d'intercanvi de serveis basat en retribucions econòmiques, una situació que genera tensions en la relació entre ambdues parts.

El do i la reciprocitat d'aquells que són acollits amb els que acullen

Les famílies acollidores do(nen), als nens i nenes que acullen, cura familiar a través d'atencions i béns –emocionals i materials que el nen o nena rep al moment en què s'incorpora a la família: la sola presència implica que rep allò do(nat).

Les persones acollidores parlen majoritàriament de la satisfacció que els nens i nenes els produeixen i diuen no esperar res a canvi. Tanmateix, sol haver-hi una expectativa de reciprocitat implícita, latent i verbalitzada sols "a mitges", segurament perquè entra en contradicció amb l'ètica de l'acolliment basat en la "generositat" imposada per l'Administració i per la transgressió de la qual serien qüestionades o "castigades".

En aquest sentit, molts d'aquells que acullen experimenten una certa frustració de les seves expectatives "innominables" de reconeixement o agraïment tant des de l'Administració per la d(on)a(c)ció realitzada quant des dels nens i nenes receptors d'aquesta.

Un exemple el trobem en el moment en què s'acaba l'acolliment i la família s'enfronta a la pèrdua, al buit davant l'ab-

sència del nen o nena al qual moltes vegades ha imaginat com un continu en la seva vida. Apareix, llavors, una exigència a l'Administració de reciprocitat "pel servei prestat". En aquest punt, hi ha famílies que sol·liciten –i en molts casos exigeixen– una regulació que permeti mantenir el contacte amb el nen o la nena un cop finalitzat l'acolliment. En el cas dels acolliments d'urgència, moltes famílies en demanen la continuïtat mitjançant un acolliment permanent o preadoptiu quan aquell finalitza. De fet, aquesta absència de continuïtat és una de les crítiques cap el sis-

Corazón verde (Cor vert)

tema d'acolliment més habitual per part de les famílies. Aquests requeriments es produeixen perquè qui ha don(at) pretén rebre, és a dir, es creu en situació d'obtenir satisfacció als seus anhels de continuar amb algun tipus de relació amb el nen o nena amb qui s'ha creat un vincle que, per emocional, és de difícil racionalització.

Troblem també, per part de famílies acollidores, exemples d'exigències de reciprocitat –moltes vegades inconscients– cap els nens i les nenes acollits, quan aquests/es no cobreixen les seves expectatives i, per tant, senten que no reben el que d'ells/elles esperaven, com quan en arribar a l'adolescència s'inicien conflictes o tensions propis d'aquesta etapa vital.

Donat que moltes vegades l'acolliment familiar es contempla com a part d'un projecte familiar i/o personal dels que acullen –és a dir, que s'espera que els nens/es acollides compleixin una determinada funció en aquest projecte–, es genera una tensió que deriva en conflicte quan les expectatives inicials no es compleixen i no s'assumeixen expectatives renovades i més realistes al llarg del procés.

Cielo amarillo (Cel groc)

La figura del padrí/padrina, una alternativa viable?

Una de les propostes de la tesis doctoral de Carmen López (2010), va ser la utilització de la figura del padrí/padrina com a fórmula alternativa a la de pares i mares acollidores, ja que seria acceptada millor per les famílies d'origen per cedir la cura dels seus fills i filles, especialment considerant les seves resistències a l'acolliment per desplaçar-les o excloure-les de la relació parental.

Simbòlicament aquesta figura és coneguda i reconeguda en la nostra societat i, per tant, no plantejaria tanta incertesa ni pors, augmentant el nombre de persones que acceptarien aquest tipus d'acolliment i disminuint la institucionalització que, en

definitiva, és o hauria de ser l'objectiu principal i final del sistema de protecció de la infància.

L'apadrinament, figura basada en el do i la reciprocitat, es troba d'una o altra manera en la majoria de societats. Els

*El color
del aire
(El color
de l'aire)*

padrins no són, com es creu a vegades, uns pares o mares substituïts –encara que poden complir aquesta funció– sinó complementaris. Un exemple de la seva funció complementaria la trobem en la no participació dels pares i mares en rituals de pas en moltes societats i sí dels padrins, sobretot en aquells que condueixen o la nena o el nen a la maduresa, i per tant, és un paper que acaba quan el fillol o la fillola contrau matrimoni.

Entre els mayes-ch'orti' de l'est de Guatemala, en el "recubal" – l'acte ritual més important que reforça la vinculació entre el fillol i el padrí- el pare lliura menjar al padrí com un do pel qual li agraeixen que hagi acceptat integrar-se a la xarxa de parents. Gutierrez de Angelis subratlla que la relació afectiva entre el padrí i el fillol, es basa en la relació de comparatge entre el padrí i els pares, en tant que relació profunda i duradora de parentiu ritual entre famílies per defensar els seus interessos.

Tanmateix, no és un recurs de solidaritat familiar desenvolupat només en societats o part d'una cerimònia que ha anat perdent sentit. Com va senyalar un integrant d'una família acollidora de Catalunya,

Li vam dir a la mare, li vam manifestar que encara que només visqués un o dos anys amb nosaltres, el desig era apadrinar-la de manera estable. I això la mare, que en aquella època estava molt deteriorada, perquè se la veia en la seva presència, era així, quan va estar molt millor ens ho va recordar. En encontres, no us oblideu que quan torni a viure amb mi, seguireu sents els seus padrins. I això va calar fons, diguem. I com a tal la vam tenir, i el que passa és que per ella no era còmode dir els meus padrins, d'acord? Als seus amics, i als seus companys de classe.

En les societats contemporànies, l'acolliment familiar com a mesura de protecció de la infantesa necessita de múltiples respostes i anàlisis, donat que es presenta amb multitud de variables. Una de les més habituals és el vincle que es genera entre famílies acollidores i nens/es acollits, que situa a moltes famílies en àmbits molt diferents dels que van estimular l'acolliment, i per tant, difícils de gestionar. Així per exemple, algunes famílies que acullen acaben imaginant-se amb llaços de parentiu amb els nens o nenes acollits. L'apadrinament podria ser una fórmula d'aglutinar

*Estamos
en el aire
(Estem a
l'aire)*

alguns dels desitjos de tots els actors implicats.

Aquestes situacions no es donaven en determinats acolliments tradicionals, com per exemple els que realitzaven les diades, on la naturalesa temporal del procés d'acolliment quedava clara i, sobretot, on

diferents intercanvis allunyaven les situacions que podien generar conflictes en interpretar l'acolliment en alguns casos com un servei i no com un do en sentit descrit per Marcel Mauss.

En aquest sentit, cal preguntar-se si el paper de les ICIFs com mediadores en els

processos d'acolliment –amb la seva perspectiva basada en el do- no és una font de conflictes, especialment perquè exigeix un tipus de relació de la que elles no participen, en tant que perceben retribucions per una mediació que es construeix com un servei i no com un do.

PER A REFLEXIONAR...

Els diners, en tant que mitjà d'intercanvi, actuen com una forma de comunicació relacional, però també com un mitjà de comunicació simbòlic. El simbolisme adjudicat als diners depèn del valor adjudicat a allò que s'intercanvia. L'acolliment, per les seves característiques, és considerat per algunes administracions com una forma de prestació de servei, per la qual cosa es presta que es parli de remuneració, retribució, compensació o ajuda. Aquesta remuneració varia a Espanya segons les comunitats autònomes i el tipus d'acolliment realitzat. En tot cas, com senyalava Carmen López en la tesis

doctoral defensada el 2010, *els diners rebut per les famílies té una vessant tècnica i funcional*, segons la qual les administracions bàsicament retribueixen monetàriament les despeses ocasionades pels nens i les nenes, amb l'excepció de l'acolliment professional. És per això que no es pot parlar de reciprocitat en el sentit estricte, ja que les famílies no senten que acullin per una retribució econòmica que reben de les Administracions, ni la retribució econòmica es planteja com una compensació pels serveis donats.

En aquest sentit, l'acolliment professional és un bon laboratori per a investigar la funció social dels diners en casos en què el do i la reciprocitat són en la base ideològica del seu funcionament, ja que actua com una compensació pel servei d'acolliment, pal·liant d'aquesta manera les exigències posteriors que a vegades es donen en les famílies acollidores però, a la vegada, continuant amb el principi de generositat.

Ola (Ola)

RECOMANEM

[La Infancia en España. 2012-2013. El impacto de la crisis en los niños](#)

Unicef

Aquest segon informe sobre "La infancia en España", corresponent al període 2012-2013, té com a propòsit presentar una fotografia objectiva i actualitzada sobre la

situació dels nens i nenes en el nostre país. La crisi econòmica actual està tenint un enorme impacte sobre la infància, i malgrat tot es tracta d'un tema que roman pràcticament invisible en el discurs polític, social o mediàtic.

Vull ressaltar els resultats de l'enquesta que es va realitzar a 6000 nens i nenes de primer d'ESO, sobretot els que fan referència a la següent pregunta: Què faries si poguessis decidir? Les tres opcions escollides més vegades van ser:

Que tothom tingui alguna cosa per menjar. Que tothom tingui una llar. Aconseguir la pau al món. La participació dels nens i nenes és fonamental, no només perquè és un dret, sinó també perquè com es pot veure en les respostes a les consultes que se'ls va realitzar, aporten una visió de gran sentit comú.

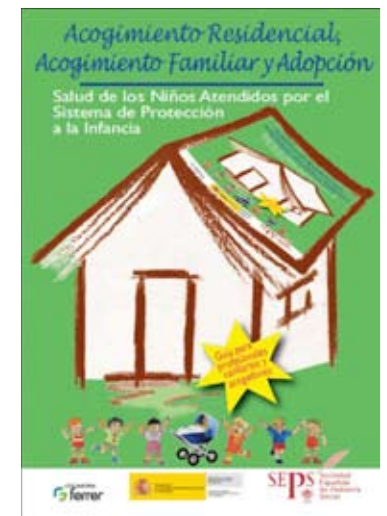

[Memorándum "Familias intervenidas, niños confiscados"](#)

APRODEME es va constituir com una entitat independent i sense ànim de lucre, l'activitat de la qual s'enfoca a traslladar a l'Administració la veu de

les famílies afectades, per millorar l'actual situació en relació a la protecció efectiva dels drets dels menors, col·laborant a l'hora d'elaborar polítiques que els afectin i millorin l'aplicació efectiva de les mateixes.

Ha estat el coneixement de contínues anomalies en els Serveis de Protecció de Menors, viscudes en primera persona, el que ha portat a moltes famílies de tota Espanya a associar-se per denunciar les situacions que s'estan vivint i el dany que estan fent als nens i les nenes.

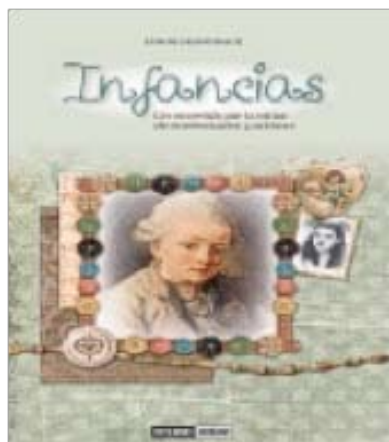
[Guía de salud de los niños atendidos por el sistema de protección a la infancia](#)

La societat espanyola de pediatria social ha presentat aquesta guia de salut per atendre als nens i nenes sota el sistema de protecció. Va dirigida a professionals sanitaris, educadors i pares i mares.

PER A LLEGIR...

Infancias. Un recorrido por la niñez de intelectuales y artistas

Despeyroux, D.
Ed. Océano/Ambar, 2011

seguir cap mètode específic, a la vegada que les extensions de les descripcions varien de manera aleatòria.

Nascuda a Uruguay i resident a Espanya, Denise Despeyroux és autora i directora de teatre, a més de llicenciada en Filosofia. En aquest llibre emfatitza la capacitat de resiliència d'intel·lectuals i artistes, que en major o menor mesura han estat fonamentals per la societat, tot i haver tingut infàncies problemàtiques a causa de guerres, pobresa, mort dels pares o germans, etc. Els personatges estan escollits per l'autora sense

El llenguatge secret de les flors

Diffenbaugh, V.
Edicions 62, 2012

llenguatge de les flors que la societat victoriana va inventar per a comunicar-se, i amb el qual aprèn a estimar. La flor del rododendron per la defensa, la rosa blanca per compartir la soledat o el crisantem com a símbol de la veritat...

Vanessa Diffenbaugh va néixer a San Francisco el 1978, pedagoga i professora debuta amb el *El llenguatge de les flors*, com a novel·lista, on va obtenir el reconeixement unànim de la crítica, al qual va seguir un notable èxit de vendes a EEUU i Europa. Una història tremendament dura, sobre adopcions i cases d'acolliment, on la seva protagonista, una jove, els bloquejos emocionals de la qual troben oxigen a través del

LINKS D'INTERÈS

[Familiium](#)

Aquesta pàgina web està creada amb la finalitat de divulgar el valor del respecte i la tolerància entorn a la diversitat familiar.

[Aprodeme. Associació per la defensa del menor](#)[Centros de menores](#)

Pàgina web de centres i institucions.

[Norman Rockwell Museum](#)

Pàgina web del museu dedicat a l'obra de l'il·lustrador, fotògraf i pintor nord-americà Norman Rockwell, un artista que va dedicar bona part del seu treball a plasmar amb ironia i humor el món de la infància.

PER A VEURE...

Adiós, pequeña, adiós

Director: Ben Affleck
EE.UU., 2007
Duració: 114 min.

Basada en un best-seller de l'autor de "Mystic River" (Dennis Lehane), explica la història de dos joves detectius privats, Patrick Kenzie (Casey Affleck) i Angela Genaro (Michelle Monaghan) que busquen una nena de quatre anys, filla d'una drogoaddicte (Amy Ryan), que ha estat segrestada en un dels barris més sòrdids de Boston. Al final de la trama, es produeix un dilema entre l'interès superior de la nena, la família d'origen i la família d'acolliment (tot i que dit acolliment està fora del marc normatiu i legal).

Moonrise Kingdom

Director: Wesley Wales Anderson
EE.UU., 2012
Duració: 94 min.

Ambientada en una illa de la costa de Nova Anglaterra l'estiu del 1965, Moonrise Kingdom explica la història d'una noia i un noi de dotze anys que s'enamoren, fan un pacte secret i s'escapen a terrenys selvàtics i inexplorats. Quan diverses autoritats intenten perseguir-los, es forma una violenta tempesta a la costa... i la comunitat de la pacífica illa es veurà trastornada irremediablement.

ESDEVENIMENTS D'INTERÈS

Presentació de la revista: Tsantsa: Les enfants comme enjeux et comme acteurs. Appartenances, relations interindividuelles et logiques institutionnelles (2012) Núm. 17. Gènova, 29 de novembre del 2012, de 17h30 - 20h00. Haute école de travail social (HETS).

Família i diversitat de gènere: transexualitat i transgènere. Barcelona, 1 de desembre del 2012. Associació de Pares i Mares Gays i Lesbianes (AMPGIL).

Children and Youth Seminar: "Continuities, conflicts and ruptures: Confronting inequality in gender relations, corporal and emotional practices among the Basque youth". Amsterdam, 14 de desembre del 2012. VU University.

Call for papers: Panel on urban youth and movements. 2013 Biennial Meeting of the Society for Psychological Anthropology With the Anthropology of Children and Youth Interest Group. San Diego, del 4 al 7 d'abril del 2013. Deadline: 12 de desembre del 2012. Enviament d'abstracts (máx. 250 palabras) a Clovis Bergere: cb615@camden.rutgers.edu.

Children, Childhood and Youth in the British World: Historical Perspectives. Londres, 19 de juliol del 2013. Call for papers: fins el 31 de desembre del 2012.

SOBRE L'AUTOR I L'AUTORA DELS TEXTOS

Josep Arrandis Garcia

Màster en estudis de gènere, llicenciat en antropologia i diplomat en treball social, està desenvolupant la seva tesi doctoral en l'actualitat. S'ha especialitzat en estudis de gènere, família i infància. Professionalment s'ha mogut entre l'ensenyament i el treball social, especialitzant-se en infància i violència de gènere, àmbit en el que treballa actualment i des d'on desenvolupa grups de treball amb dones que han sofert violència i sobre marentalitats, infància i adolescència.

Contacte: jujosep@hotmail.com

Carmen López Matheu

Diplomada en Infermeria. Doctora en Antropologia. Professora titular del Departament d'Infermeria de Salut Pública, Salut Mental i Materno Infantil de l'Escola d'Infermeria de la Universitat de Barcelona. Docent del Grau d'Infermeria i de medicina.

És membre del Grup d'Investigació Família i Parentiu de la Universitat de

Barcelona (UB), del Grup d'Infermeria i Investigació Qualitativa i del Grup AFIN. És docent del Màster oficial de Cures d'Infermeria: Metodologia i Aplicacions (UB). Ha dirigit diversos projectes d'innovació docent de la UB. En l'actualitat i des de l'any 2000 dirigeix el grup d'Infermeria Orientat a Tècniques Educatives Innovadores (GIOTEI). És directora del Postgrau i Màster en Gestió de Programes de Prevenció, Vigilància i Control de les Infeccions Relacionades amb el Sistema Sanitari (UB. Modalitat semi presencial).

Forma part de l'equip de investigació que començarà al gener del 2013 el projecte "Adoptions and fosterages in Spain: tracing challenges, opportunities and problems in social and family lives of children and adolescents" (CSO2012-39593-C02-00).

Les seves principals línies d'investigació a l'actualitat són: infància, família acolliment familiar i innovació docent.

SOBRE L'AUTOR DE LES IL·LUSTRACIONS

Eduardo Vega de Seoane

"He arribat a convertir-me en pintor a través de la meua pròpia recerca personal. Vaig començar la carrera de ICADE però la vaig deixar al 2n any i vaig decidir anar-me'n fora d'Espanya a estudiar cinema. Vaig estar principalment a Suècia i Holanda durant 1976, allà em vaig iniciar en diferents matèries (cinema, teatre, fotografia, pintura ...) i vaig descobrir que el que volia era pintar.

A la tornada a Madrid em vaig inscriure a l'escola d'art Estudi Arjona on vaig estudiar durant 5 anys dirigit per María Luisa Arjona. A l'estiu de 1977 vaig fer un viatge en trens i autobusos a través d'Iran, l'Afganistan, el Pakistan i l'Índia que em va influir molt a l'hora de buscar la llibertat com a pintor.

La meua és una pintura que busca transmetre energia, els títols de les obres es refereixen a l'aire, a la terra, al vent, a la muntanya, parlen d'escriure, de navegar, de somiar. Creant un escenari perquè ens submergim, somiem, volem, tot això a través del color, l'escriptura espontània, i les formes que es van creant com per art de màgia, com els núvols que es formen al cel.

És una pintura per deixar-se anar, per somiar i participar en la creació, són escenaris oberts que conviden a entrar-hi donant-los la nostra pròpia lectura. No hi ha cap significat, són obres obertes a la nostra imaginació".

Eduardo Vega de Seoane

NOTÍCIES AFIN

Els nens i nenes adoptats a Europa de l'Est, es mostren més hiperactius i inatents que els adoptats a altres països?

Neus Abrines Jaume, investigadora del grup AFIN (Famílies, Infàncies) va llegir la seva tesi doctoral titulada "Inatenció i hiperactivitat en nens i nenes adoptats a Europa de l'Est: Descripció, causes i implicacions" i va rebre les mencions de Doctorat Europeu i Cum Laude el passat 28 de setembre del 2012 al Departament de Psicologia Clínica i de la Salut de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Aquesta tesi ha estat realitzada en el marc dels següents projectes d'investigació: "Adopción internacional: la integración familiar y social de los menores adoptados internacionalmente. Perspectivas interdisciplinarias y comparativas" – I+D SEJ2006-15286, 2007-2009, finançat pel Ministeri d'Educació i Cultura (MCYT) d'Espanya– i "Domes-

tic and International Adoption: Family, Education and Belonging from Multidisciplinary and Comparative Perspectives" – I+D CSO2009-14763-C03-01, subprograma SOCI, 2010-2012, finançat pel Ministeri d'Economia i Competitivitat d'Espanya–. Igual que la de la Natàlia Barcons, que vam mostrar en un número anterior, la tesi va estar

dirigida per Diana Marre, Carme Brun i Albert Forniels.

Diferents estudis ens mostren que els nens/es adoptats/des internacionalment tenen una alta tendència a presentar símptomes de TDAH (Trastorn per dèficit d'atenció i hiperactivitat), la qual cosa sembla ser encara més marcada en nens/es adoptats a Europa de l'Est. La investigació de la Neus Abrines mostra com les famílies de nens/es adoptats/des a Europa de l'Est perceben els nivells d'Hiperactivitat i Inatenció dels seus fills/es en comparació als pares de nens/es adoptats a altres països. També valora la influència que determinats factors personals i familiars poden tenir en la intensitat d'aquests símptomes, com ara el sexe i l'edat del menor, l'edat d'adopció, el

nivell d'ansietat i la relació del nen/a amb la seva família adoptiva.

Els principals resultats d'aquesta tesi ens mostren que:

- Les famílies dels nens/es adoptats a Europa de l'Est varen percebre els seus fills/es com més hiperactius i amb més inatenció que les famílies dels nens/es adoptats a altres parts del món.
- Els nens/es de major edat i els que tenen una relació més insegura amb la seva família adoptiva, tenien més probabilitats de tenir problemes d'atenció, segons la valoració de les seves famílies.
- Alts nivells d'ansietat estan relacionats amb alts nivells d'hiperactivitat/impulsivitat.
- Ni el sexe del menor ni la seva

edat d'adopció varen tenir cap efecte sobre la intensitat dels símptomes de TDAH.

Per tant, podem concloure que els nens/es adoptats a Europa de l'Est semblen tenir una predisposició més elevada a presentar símptomes de TDAH que els nens/es adoptats/es a altres països, a causa probablement a les seves experiències pre-adoptives. No obstant, la intensitat d'aquests símptomes pot augmentar o disminuir en funció de les experiències post-adoptives, com ara la relació que aquests nens/es estableixen amb les seves famílies adoptives. En aquest sentit, s'hauria de proporcionar més informació i suport tant a les famílies com als mestres, cosa que els permetria entendre millor els símptomes i trobar la millor manera de treballar-los.

És important tenir en compte l'existència d'altres factors que

podrien estar relacionats amb la intensitat dels símptomes de TDAH i que no van poder ser analitzats en aquesta investigació, com el consum d'alcohol per part de les mares biològiques, la qualitat de la cura rebuda abans de l'adopció o les expectatives de les famílies adoptives i la seva manera d'establir vincles emocionals. Per tant, és necessari portar a terme més investigacions que avaluin tant les causes d'aquests majors nivells de símptomes de TDAH en menors adoptats a Europa de l'Est com l'efectivitat dels tractaments indicats. Tal cosa permetria la provisió del millor diagnòstic i tractament per aquests nens/es, en funció de les seves necessitats específiques i tenint en compte les característiques i la història vital de cada nen i nena. Un dels trastorns que s'hauria de considerar durant les valoracions d'aquests menors és el Tras-

torn de l'Espectre Alcohòlic Fetal (FASD). Estar més informat dels seus símptomes i del seu tractament ajudaria als nens/es, famílies i mestres a adaptar les seves expectatives, treballar els símptomes i superar les dificultats. Finalment, aconsellem explorar millor la interacció entre la història i les característiques del nen/a adoptat i la història i característiques de les famílies adoptives per tal d'ajudar-les millor.

Com a resultat de la investigació, se han realitzat els següents articles:

- Abrines, N; Barcons, N; Marre, D; Brun, C; Fornieles, A; Fumadó, V (2012). ADHD – like symptoms and attachment in internationally adopted children. *Attachment & Human Development*, 14 (4) July, 405-423
- Abrines, N; Barcons, N; Brun, C; Marre, D; Sartini, C.; Fumadó, V (2012). Comparison of ADHD

symptom levels in children adopted from Eastern Europe and other countries: possible factors involved. *Children and Youth Services Review*, 34 (9), September, 1903-1908

- Abrines, N.; Barcons, N.; Görzig, A.; Marre, D.; Brun, C.; Fumadó, V (2012). A direct comparison of girls adopted from China and Eastern Europe: anxiety, inattention and hyperactivity symptoms. *Clínica y Salud*, 23 (3).
- Abrines, N.; Barcons, N.; Marre, D.; Brun, C.; Sartini, C.; Fumadó, V. (En revisió). School performance, cognitive competence and school related self-perceptions of children adopted from Eastern Europe. *Journal of Emotional and Behavioral Disorders*.

Més informació:

Neus Abrines Jaume
Neus.AbrinesJaume@annafreud.org